

Universal Declaration of Human Rights - Romani, Balkan

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

SA THEMENQI DEKLARÀCIA E MANUSIKANE HAKAJENQIRI

Anglivak

Dikhindor so o prinzaripen e manušenqe somandrune demnimnasqoro thaj e barabar aj bixasaraver hakaja savorre zenengere and-i manušíkani famëlia si i bàza e mestimnasqi, e čáće krisaqi aj e ačhõmnasqi and-i lùmia,

Dikhindor so o bango prinzaripen thaj o uštavipen e manušíkane hakajenqo ligarde zi nesave zuklimata, save dukhaven o ilo ta o vogi e manušíkanimnasqo,

Dikhindor so o avipen jekhe lumiaqo, anda savi e manuša šaj vakeren aj pačan mestes so mangel thaj anda savi nanaj te ovel dar aj čororipen, si i maj opruni aspirčia e manušeşqiri,

Dikhindor so si trebutno te ovel jekh kanon rakhimnasqe e hakaja manušíkane, te na ovel o manuś ligardo, sar maj palutni zor, and-o maripen mamuj- tirńnia thaj o uštavipen,

Dikhindor so si trebutno te luludõn amalikane relácie maşkar-e nácie e lumiaqe,

Dikhindor so e sela e Unisarde Themenqoro palem afirmisarde and-o Baro Lil so pačan and-e manušíkane bazutne hakaja, and-o demnipen aj molipen sarkole manušíkane zenesqo aj and-o barabaripen maşkar-e murša aj zuvlă thaj so akala sela čáces mangel te spiden o sociřlo zamavipen aj te resen lačheder standřrdă zivimnasqe and-jekh bareder mestipen.

Dikhindor so e Thema-somdasne xale sovli te ristären, and-o sombutipen e Unisarde Themenčar, i sathemenqi aj čácutni pativ thaj i realizčia e manušíkane hakajenqi aj e bazutne mestimatenqi,

Dikhindor so jekh khetano xačaripen akala hakajenqo aj mestimatenqo si zorales importřnto te realisavel akaja sovli,

Akana, akalaear

o Generalo Kidipen

del avri akaja sathemenqi deklaràcia e manušíkane hakajenqiri, sar jekh khetano standard savorre selenqe, naciengqe aj Themenqe, zi kaj te savorre zene aj organizácie e dostimnasqe, dikärindor godäee akaja Deklaràcia, keren buti, siklärimnača thaj edukaciača, te vazden i pativ karing akala aj mestimata thaj, themutne aj maşkarthemutne progresivone akienčar, te ristären lenqo sathemenqo aj čáčo prinzaripen aj realizčia, vi maşkar-e manuša e Themenqe-somdasnenqe, vi maşkar-e manuša, save ziven and-e phuvă tela lenqo vast.

1

Savorre manuša biandõn meste thaj barabar k-o demnipen aj k-e hakaja. Si len godi aj somzanipen thaj si len te trăden pen jekh karing o aver and-o vogi e phralimnasqoro.

2

Sarkon šaj te rřdel pesqe ja averenqe savorre hakaja aj mestimata, save si mothovde anda akaja Deklaràcia, biumblavdes kotar-i rása, i rang e morthăqi, o sêkso, i čhib, i religia, i politikani ja aver opinia, i socialo ja aver origina, o barvalipen, o biandipen ja aver status.

Avridoles nanaj te kerdõl ulavipen p-i bàza e politikane, krisikane ja maşkarthemutne statusqiri e phuvăqesqiri ja e teritorűqesqiri, kaj perel o zeno, sar te ovel akava status : and-o umblavipen ja na, tel-o vast averesqo ja na, avtonõmo ja na thaj limitisardo ja na k-o suvrenipen.

3

Sarkas si les hakaj te zivel thaj te zivel sar mesto ta sarbar zeno.

4

Nikon nanaj te astardöl ja dikärdöl and-o sklavipen ta robipen: o sklavipen thaj o kinipen ta bikinipen e robonenqo si rokhlo tela savorre fòrme.

5

Nikon nanaj te dukhavdöl torturaća ja punimatenćar ta tradimatenćar, save si zuklane, bimanušikane ja telären les sar manuś.

6

Sarkas si les hakaj te prinzardöl sakaj ta sakate sar jurikano zeno.

7

Savorre si barabar angl-o kanon thaj si len hakaj bi diskriminaciaqo te rakhlön barabar tar-o kanon. Savorren si len hakaj te rakhlön barabar mamuj savorri diskriminacia, savi phagel akaja Deklaracia, thaj mamuj savorri akharipen asave diskriminaciaqe.

8

Sarkas si les hakaj te ròdel efektivo mažutipen k-e kompetènto krisă e Themesqe kana kerdöl vareso, so phagel e bazutne hakaja, save si prinzarde lesqe and-i konstitùcia ja and-o kanon.

9

Nikon nanaj te astardöl, dikärdöl phandlimnasœe je našärdöl arbitrar.

10

Sarkas si les hakaj, and-o sasto barabaripen, te šundöl publik thaj bixoxavnes tar-jekh kris biumbavdi aj birigutni, savi lel decizia vaša lesqe hakaja ta dută ja vaša varesave kriminflo akuzácie mamuj lesœe.

11

1. Sarkas, savo akuzisavel so kerdas nasulipen, si les hakaj te bućjöl bidošalo, zikaj lesqi doś ni arakhlöl prufisardi and-jekh publġko kris, anda savi si ov grantisardo pa savorre riga te šaj rakhel pes.

2. Nikon našti te punisavel kerimatenqe ja bikerimatenqe, save, odovaxt kana ondile, na mangel sas punisarde. Vipalčhande nikon nanaj te punisavel maj but kobor sas i puni odovaxt kana i doś sas kerdini.

12

Nikasqe našti te kerdön arbitraqo hamimata and-o zenutno zivipen lesqo, and-i familia lesqi, and-o kher lesqo ja and-i korespondència lesqi; našti te kuślön lesqi pativ aj lesqi reputacia. Sarkas si les hakaj te ovel rakhlo mamuj asave hamimata ja asave kuśimata.

13

1. Sarkas si les hakaj te phirel thaj beśel mestes and-o Them kaj zivel.

2. Sarkas si les hakaj te zal tar savorre Themesœar, vi pesqeresœar, thaj te irinel pes palpalem and-o po Them.

14

1. Sarkas si les hakaj te ròdel thaj te arakhel and-e aver Thema rakhipe mamuj i persekùcia.

2. Akava hakaj našti akhardöl and-e sure kana o našlo ćaćes kerdä nasulipen, savo nanaj politikane karakteresqo ja savo si mamuj-e principe ta resa e Unisarde Themenqere.

15

1. Sarkas si les hakaj te ovel les themutnipen.

2. Nikasqe našti te lel pes zoräca lesqo themutnipen ja lesqo hakaj te parovel mestes po themutnipen.

16

1. So pherde e berša pekimnasqe, e muršes ta e zuvlä si len hakaj te prandinön thaj te temelisaren jekh familia. Si len barabar hakaja karing-o prandipen, and-o prandipen thaj kana phaglilo o prandipen.

2. Äaj te phandlöl prandipen numaj kaan o zamutro aj i bori, sol duj meste- aj pherde-godäca, mangel te len pen.

3. I familia si i naturälo aj bazutni elemënta e dostimnasqi thaj si la hakaj te rakhlöl tar-o dostipen aj tar-o Them.

17

1. Sarkas si les hakaj, vi zenutnes, vi som averençar, te ovel les theripen.

2. Nikasqe našti te lel pes zoräca ja arbitrar lesqo theripen.

18

Sarkas si les hakaj vaš-o mesto godisaripen, somzanipen thaj religia aj paćapen; and-o manaipen akala hakajesqo, šaj te parovel mestes pi relëgia ja paćapen thaj šaj mestes, kñrkorro ja som averençar, publik ja privat, te trđdel pi religia ja po paćapen siklärimnaća, praktikaća, kultonençar thaj ritualone aćarençar.

19

Sarkas si les hakaj vaš-i mesti opënia thaj mothovipen; and-o manaipen akala hakajesqo, šaj bipučhlo te dikärel pe opënie thaj te ròdel, te lel ta te buxlärel informäcia ta idëe prdal sarsave mëdia, so mangel, bidikhle e Themnqe barrä.

20

1. Sarkas si les hakaj te kidinöl averençar aj te kerel lençar asociäcie bićingardo.

2. Nikon našti te ćhivel pes zoräca and-jekh asocićia.

21

1. Sarkas si les hakaj te ćhivel vast and-o ravipen pesqe Temsqo, ja direkt, ja pal-e bićhalde, save si alosarde mestes.

2. Sarkas si les hakaj te resel, barbarimnasoe, and-e publuko butä pe Themesqe.

3. Odova so mangel e themutne si i bāza pe savi bešel o avtorite e ravimnasqo thaj si te mothovdöl prdal bixoxavde alosarimata, save kerdön periodik, barabar savorrenqe, garavdevasteća ja prdal jekh aver meste-alosarimnasqi procedūra.

22

Sarkas, sar somdasno e dostimnasqo, si les hakaj te istemal o sociälo ristipen; šaj te realisarel pe ekonomikane, sociälo ta kulturälo hakaja, save si trebutne lesqe demnimnasqe thaj lesqe personalinasqe meste zamavimnasqe. Akaja realizäcia kerdöl nais e themutne ta maškarthemutne

sombutimnasqe, dikhindor sar si i organizàcia savorre Themesqi thaj kobor šaj te del.

23

1. Sarkas si les hakaj te kerel buti, te alosarel mestes pi buti, te oven les bibange aj basutne kondicie butăqe thaj te ovel rakhlo mamuj-o bibutăripen.
2. Savorren si len hakaj, bi nisave diskriminaciaqo, te len barabar pokinipen barabare butăqe.
3. Sarkas, savo kerel buti, si les hakaj te ovel pokindo bibange aj basutne čhandeća, so te ristărel pesqe aj familiaqe normfılo zivipen and-o manušíkano demnipen. O pokinipen lesqo šaj te kompletisavel, kana si tebutno, avere xaingenear kotar-o sociàlo rakhipen.
4. Sarkas si les hakaj te temelisarel sindikàta, ja te ovel somdasno anda laœe, te rakhel pe interese.

24

Sarkas si les hakaj te dinglöl aj te xodinel, viz lesqo ciro e butăqo si te ovel godăver limitisardo thaj si te lel periodik pokindo mesto vaxt.

25

1. Sarkas si les hakaj te zivel adala standardoœe, savo si basutno lesqe ta lesqe familiaqe sastimnasqe aj baxtaqe: te oven les xaben, gada uraimnasqe, kher bešímnasqe, medikřlo aj sociàlo mažutipen; si les hakaj vi te ristöl lesqe mažutipen and-e sure bibutărimnasqe, nasvalimnasqe, bizoralimnasqe, phivlimnsaqe, phurimnasqe thaj and-e aver sure, kana xasardile lesqe xainga pokinimnasqe tela trujalimata avri lese mangimnasœar.
2. E dien thaj e čavorren si len hakaj te mažutisaven special. Sa e čavorre, te oven biande prandime ja biprandime dadesœr ta diaœar, si len ikano socàlo rakhipen.

26

1. Sarkas si les hakaj pal-o siklöpën ta i edukàcia, save si dine bi lovenqo, sadorres and-i strautni aj bazutni skòla. Edukàcia stratutni si dutisardi. Texnikano ta profesionàlo siklăripen mangel buxlărdo bute manušenqe; o oprutno siklöpën si te ovel putardo savorre manušenqe barabarimnasœe ta numaj p-i bàza lenqe aştimnasqi.
2. O res edukaciaqoro si te luludöl lošales o manušíkano personalipen thaj te zorărdöl i pativ karing-e manuškane hakaja ta bazutne mestimata. Isi te spidel o halăripen, i tolerńcia ta o amalipen maşkar savorre nrćie, raciàlo aj religiàlo grűpe; vipalčhande si te zamavel e aktivimata e Unisarde Themenqere vaş-o dikăripen e ačhimnasqo.
3. E dades aj e dia si len o angluno hakaj te alosaren savi adukàcia si te del pes lenqe čhaven.

27

1. Sarkas si les hakaj te del vast aj pikho mestes and-o kulturàlo zivipen e khetanimnasqo, te lošanöl e manušíkane kreaciœar thaj te lel kotor e zantrimnasqe progresosœar ta lesqe animata.
2. Sarkas si les hakaj te oven rakhle moral aj material lesqe interese, save thăvden kotar savorri zantrimnasqi, literaturaqi ja aver kreàcia lesqe godăqi ja vastenqi.

28

Sarkas si les hakaj te ovel and-i lűmia asavi sociàlo ta maşkarthemutni sistèma, anda savi šaj realisaven total e hakaja ta mestimata sar dine anda akaja Deklaràcia.

29

1. Sarkas si les dută karing-o khetanipen anda savo ov šaj te resel o mesto aj sasto zamavipen pe personalimnasqo.

2. And-i realizàcia pe hakajenqi ta mestimatenqi, sarkon si te ovel limitisardo numaj pal-i decizia e kanonesqi thaj numaj odobor te prinzardòn aj te respektisaven e averenqe hakaja ta mestimata; avec limite šaj te thàvden numaj kotar-e bixoxavne mangimata e moralaqe, e publikone ačhimnasqe thaj e generalone lačhimnasqe jekhe demokratikone dostimnasœe.

3. Akala hakaja ta mestimata našti nisar te realisaven mamuj-e resa ta principe e Unisarde Themenqere.

30

Khanć akala Deklarćia našti te interpretisavel sar dispozěcia savi mukhel. Them, grùpa ja zenes te stratisarel varesavo aktivipen ja te kerel vareso mangindor te uštavel ja phagel e hakaja ta mestimata, save si dine avri akate.
